

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ
Львів, Ринок ч. 10, II. по в.
Конто почт. шканд. 143322.
Адреса для телеграм:
«Діло», Львів.
Гол. Редактор приймає від
11—12 год. передполуднем
Рубрику не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА.
Місячно: в краю 500 вод.
За границею:
В Америці 1 долар, Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 150 л., Німеччині 750 м.,
Швейцарії 5 шв. фр., Чехо-
словаччині 30 ч. к., Румунії 150
лей, Болгарії 750 л., Австрії
750 ш. — Зима адреси і зод.

Телеф. Редакції: 29-41.
Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГЛОШЕНЬ
ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІ-
СТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА
25 сот.

Наша Америка.

Львів, 23. жовтня 1929.

Значна частина польської преси систематично веде кампанію за опанування „кресів“, за абсорбції на них польського елементу. Ми вже приводили ніби то лист якогось „кресового“ поміщика, який бікається, що з парцеляції користають місцеві селяни. Реферували ми теж хартію статистичну пос. Ярузельського, який для польських поміщиків на „кресах“ вимагає „фамілію симпатії“, бо — мовляв — вони є основою польського стану посідає.

До цієї теми знову вертає пропাগатор опанування „кресів“ — „Л. Кур. Ползенин“, знову помішуючи журбою і болем просвітян лист якогось „Кресовця“. Згадується, що ті „листи“ передового представника польської жовтої преси є або препаровані, або підмальшовані таки в редакції „журнера“. Та це не змінює ситуації, напругу і напруження веленої кампанії.

Отже сумні вісти з „кресів“ голосить краківський бульварний орган. А сумні вони тим, що на „кресах“ ніби то зменшується кількість поляків. Хто не втіває до Аргентини, Бразилії, Канади, той старастися перенестися на Холмщину або до польських центральних воєвідств. Також інтелігенція мріє про переносини до центру. А причина цього гоню та, що на Волині замало поляків. Розв'язати на всій партії, вони не в силі власними засобами щонебудь створити. Бажаччи спинити десерцію польського елементу зі східних „кресів“, треба би створити сильні польські оселі і райони. Занадто сильно не може тут інтерувати уряд, але про абсорбції і напруження польського елементу повинно подумати польське громадянство. Отже що і як робити?

З Волині виїжджають тисячі українських ромен. Еміграційний рух є такий сильний, що ціла земля впаде дуже значно. В місцевості, з яких виїжджає білополюс населення, колиб саме не впаде ціла земля так значно, що здобута сьогодні ціна купна не вистає на покриття коштів подорожжя.

Одночасно і з центральних польських воєвідств виїжджає багато поляків до південної Америки, на колонізаційні терени Перу. Треба заснувати кредитове товариство, яке викуплювало би землю від тих, що покидають Волинь, а офіси на ті землі спрямовувати колоністів із центральної Польщі. Пошто виїжджати до Перу, коли таку саму Америку можна мати тут, на східних „кресах“.

Колонізація Волині і взагалі „кресів“ має величезне значіння. Тому треба посилити „кресову“ акцію, треба йти „кресів“ спрямовувати колонізаційну хвилю, побудувати там дороги і шкільні, субвенціонувати польські суспільні установи.

На окраїнах є нас (поляків!) — Ред.) замало. Є нас усе менше, але мусить нас бути там багато. Винимам раз порядно до тих східних окраїн, про які постійно говоримо і пишемо. Емігруємо, на східні окраїни. Нехай польське громадянство кинеться до великої колонізаційної акції східних окраїн, яка то акція з його порини і найважливішим обов'язком. Акцію мусить вести на себе саме громадянство! З тим фальшивим ставленням нашої ментальності, з тим — так сказати — психічним етатизмом, який існує усього від урлизу, мусимо раз зирнути. Діло може бути опікуном, мусить бути навіть керівником суспільної акції, але неадорним зваженим було би вважати уряд нинішнього невідомого, неповнолітнього громадянства. Цим же окраїни! Замість планувати казу в Перу, давати садки буряки і картоплю на східних „кресах“!

Можливо трохи за широко зупинились ми над колонізаційною кампанією польської преси, а спеціально найбільш поширеного краківського жовтого органу. Та кампанія має позитивне значіння: 1) спинити відплив незаложеного і підпорядкованого польському елементу та поширити польський колонізаційний тиск на Волинь і взагалі на схід; 2) тільки широким парадом колонізаційної акції між польськими

селення з центральних воєвідств, але що в плані викупна землі від українського селянства. Українське населення поквально емігрує не лише з Волині, але й з Галичини. Емігрує воно в світ за очі, за океан, утіває від своєї бди і нужди. Якесь еміграційне гуртхача заволоділо наше населення. Спикне його, як твердять краківський орган — тільки занадто низька ціна землі, яка не вистачає на покриття коштів подорожжя. Колиб не те, то еміграційний рух за море прийняв би характер мандрівки народів.

В значній мірі це явище є зрозуміле. Волинь і взагалі північні землі є страшенно задушені. В них, як і взагалі у всі східні землі нічого не викладається, не переноситься ніяких інтецій. Хліборобство не оплачується, культурний стан земель є дуже відсталі, а вартість праці не лише не поширюється, але зменшується.

Та не вважаючи на ці сумні умови, ми не можемо легковажно ставитися до різної землі. Нашою основою є земля. Втратити її — значить: втратити основу, єдину тверду базу, і не лише захитатися, але й пропасти.

Вже пераа звертали ми увагу на нашу північну землю, на потребу зацікавлення нею, на поширення нашого елементу на північ. Галичина — поруч польського промислового району — є найбільш перенаселеною країною у сучасній Польщі. А як хліборобський терен є рішуче найбільш перенаселеною. Розділення селянських господарств, малоземелля і безземелля доходять до краю. В таких умовах навіть еміграція не є можлива з огляду на недостатку засобів на подорож. Тому все таки левше є добитися на Волинь і Полісся, як до Бразилії, Аргентини чи Перу.

Правда, на перешкоді нашого поширення на північній землі стоять величезні перешкоди: економічні і внутрішні, залежні від нас і від посто-ропних чинників, відносини політичні, економічні, комунікаційні і психічні. Але їх усеї треба переборювати аперто, запаню і систематично. На північних землях криється величезні можливості розвитку. При відповідній організації вони не лише можуть бути тереном для кадриру нашого хліборобського населення, але й для кадриру наших інтелігентських сил. Без сумніву, Америка є серед нас, на нашій національній території. Треба її тільки бачити, мати візну і підприємічність та велику любов до різної землі.

ЗАМІТКИ І ВІДГУКИ.

Польська „кривда“ на Волині.

Довідуємося з польської преси, що польське населення на Волині терпить кривду через „фатальну шкільну політику“. Про це між іншим пише вимовно „Земля Волинська“ а 13. п. м. ось так:

„В багатьох місцевостях воєвідства, голов-но в ковельському повіті, місцеві чинники зовсім не беруть на увагу інтересів польського населення, голов-но поселенців, при організуванні шкільної сітки. Дуже часто засновується школа в чисто руській місцевості, хоч пункт знаходиться в недалекому польському селі або в польській колонії. Те саме населення, не маючи змоги заповнити своїм дітям науки в рідній мові, звертається безуспішно до влади, прохачи заснувати польську школу в населеному селі. Наслідки такої поведінки з населенням є фатальні. Бо польські діти, не маючи змоги чи хоча б хотіти до сусідніх руських шкіл, зовсім не вчать і в той спосіб збільшуються кількість аналіфбетів.“

„Подібний стан річей, подиктований „яш-шою політикою“, ядріє перш усього в державні і національні інтереси. Там ніхто не змож-же заперечити, що польське населення є голов-ним стовпом польської державності на окра-їнах. А як те населення трактується, на те пи-тання можуть відповісти поляки з колонії Вудька-Порська, з колонії Ставки, з колонії Локувка, з Пичи і інших місцевостей, які від Люблина, з Пичи і інших місцевостей, що доводило часу даремно просити і бажали, щоб їм створили польські школи. Русифікація

Не кидайте своїх тяжко запрацьованих грошей в чужу кишеню, не давайте на чужі шлі і тому забезпечуйте свої будинки у дозволений законом 1/3 часті в

Т-ві Взаїмних Обезпечень „Дністер“

у Львові вул. Руська ч. 20.

державного шкільництва ведеться, на жаль, далі. В цьому шкільному році наступлять сильний приплив учителів-русинів, що голов-ним чином походять зі Сх. Малопольщі. На з-галну кількість подань, звернених до волин-ської шкільної влади II. інстанції, взято на ува-гу близько 70 процент подань учителів-україн-ців. Цей величезний відсоток, нестатований ще в такій висоті на Волині, кричить не лише у-чителів-поляків, але одночасно стверджує, що в теперішніх часах за посіду на Волині можуть старатися перш усього учителів-українців.“

Посторонній читач, який не знає дійсних відносин, міг би в голову заходити, як це так діється в польській державі, що польське на-селення терпить таку велику кривду і не може добитися навіть школи для своїх дітей. Одначе та справа буде зовсім інакше представлятися, коли уявимо собі, що на основі останнього (не зовсім повного) перепису з 1921 р. Волинь має 75 процент українського населення, а україн-ських шкіл має 5 (пять), менше, як чеські ко-лонії. Це хіба вистачає для зрозуміння польської кривди.

Щож торкається ніби то упривілеження у-чителів-українців, то було би дуже бажане, щоб би „Земля Волинська“ подала кількість учите-лів поляків та українців на Волині.

Церковні справи.

Висвячення о. д-ра Івана Бучка.

ПАТ повідомляє з Риму, під датою 21. п. м.: Сьогодні відбулося в церкві української ко-легії під омофором св. Сергія висвячення ново-го греко-католицького єпископа о. д-ра Івана Бучка, при участі митрополита Шелтницького і єпископів: Комішини зі Станіславова і Ко-вилювського з Перемишля. Присутні були між іншими радники польської амбасаді при Вати-кані Яніковський і Комарницький. Одночасно нині розпочала свої наради конференція всіх греко-кат. єпископів.

Конференція греко-кат. єпископів.

Про цю конференцію Католицька Пресоа Агенція подає такі вісти:

Це вже друга конференція українського є-пископату. Перша відбулася тому два роки (спільно з представником греко-кат. болгарів). Тоді рішено, що такі конференції будуть від-буватися щорічно по черзі у всіх місцевос-тях, де резидують греко-кат. єпископи. А що п'ять літ, окрім того, мало відбуватися конфе-ренція в Римі. В цьому році конференція відбу-вається в Римі з тою думкою, щоб аложити по-кази пали з нагоди його ювілею. Предметом цієї конференції має бути єдність ритуалу, кар-ніст, літургії, цєлібат і фінансові справи.

В справі цєлібату тенденцією Апосто-льської Столиці є, щоб його вводили поступово до обрядів, які його не мають, але тут слід по-ступатися дуже поволі і з великою обережністю, щоб православне духовенство, використовуючи цю новість у церковній карніст, не зробило з того зброю для поборовання католицької цер-кви. Тепер українські священники, що зберіга-ють цєлібат, творять ледви 5 відсотків цього українського духовенства. Зі справою цєлібату зв'язаність тісно економічне становище духо-венства. Нинішнє українське духовенство є на-загал убоге, а якщо було б і даліше обтяжене родинно, то цей татар зріс би ще більше.

Щодо справ обрядів і карніст, то кон-ференція спеціально займатиметься причинами, які відносяться в першу чергу до тайни хрещення і подружжя. Бажанням Апосто-льської Столиці є, щоб обряди кожної народності були строго зберігані. Справа ця не нова, а щоб уникати не-

порозуміння. Св. Конгрегація для поширювання віри видала в р. 1863 відомий декрет, званий „Конкордія“, на основі якого унормовано подружжя між католиками латинськими й українськими.

Куди пішли ті, що відпали в Америці від греко-католическої церкви?

Святий д-р Микола Копачук, відомий пражський священик на Буковині, а опісля в Америці, перейшов до греко-католическої церкви і є тепер священиком в дієцезії єп. Богачевського. Як добрий знавець церковних відносин серед нашого народу в Злучених Державах, куди він виїхав зараз по розвалі української державності, отже перед 10 роками, описує він в „Америці“ анархію на церковному полі серед тих, що відпали від дієцезії єп. Богачевського, в таких словах:

„І справді та одробина наших людей, що під впливом агітації відкололася від нашої церкви, не створила єдиної групи, а розпалася, так сказатиб, на атоми; одні „піддалися“ автокефалам, другі оснували власну „метрополію“, треті остали „самостійниками“ під адміністрацією з Алентаві, Па., четверті держаться о. Білянського, п'яті творять від-від-кого незалежну „церковну республіку“ з о. Кульматичем на чолі, шесті знову „самі в собі“ мають такуж республіку під керівництвом о. Пашкевича, і т. д. в безконечності. Словом: церковна отаманщина ще ніколи від початку світа не була в такому розв'язі, як сьогодні серед американських українців. Політична й мілітарна отаманщина, як про це пишуть згідно всі українські автори воєнних і революційних споминів, розбила і вбила свого часу українську державу, а церковна отаманщина тут в Америці силкується розбити однукову поважну церкву українців: католицьку церкву.“

Реформа конституції в Австрії.

Канц. Шобер переговорював із представниками партій у справі трактування в парламенті пропозицій, що торкаються реформи конституції. Після першого читання у віторок відішлють пропозиції до конституційної комісії. Після заг. дискусії в тій комісії виберуть з'юбкомітет, якому приділять поодинокі уступи проекту та поправки, зголошені партіями. Під час нарад уряд внесе проект у справі виборчої реформи.

ЛЕВ ЯСИНЧУК.

4)

Америка та її характер.

Веселість американців. — Їх побожність. — Нью-Йорк як зразок.

Веселість американців уважають за одну з рис людського життя. Вони люблять П. Американець працює з відданням усіх сил, але по праці хоче забути про труди. Одна з частей Нью-Йорку Коні-Айленд улаштована наче віденський Пратер, але в незвичайно побільшеному об'ємі. В одній із забавових будівель є напис „Будьмо як діти“. Інша річ, що ціле улаштування так настроєно, що люди плачуть від сміху. Те саме є у всіх відпочинкових місцевостях, як нпр. Атлантик Сити-Н. Дж., одному з найкращих купальних напівострівів світа. Після весело переплани там хвилни наступає певне відвізнення міжкою й фінансних сил; особливо літом збираються там не сотні тисяч, а мільони людей та купаються в соленій воді хвилюючого океану.

Ця риска безжурної американської веселості проявляється не тільки у відпочинковій забаві, але й національних маніфестаціях, як от у роді карнавалу, що припадає в осіні, та у стрічці нового року. Тоді то люди просто перемінуються. Молоді й старі, мушкетери й жінки, перебіраються в найвідоміші костюми й в різноманітних масках, або й без них ходять вулицями, відвідуються, їздять на дахах авто, до яких починають різні ланцюги, бляхи й горшки, чи старого заліза, та таранячи тягнуться за авто; свистять, трублять, вибірюють забавками й переганяються. Просто не ті люди. В нас подумаєш: а гадувати ахили. А ті люди завтра преспівали їдуть до роботи, бо все скінчилося. Треба знову рік ждати на таку нагоду.

Ще поважніше святкують 29. листопада „День подяки“ за всі добра, яких Америка завдала від долі напроваді року. У той то день об'їжджують американці до обов'язкового в кожній хаті печеного індюка та до національної лавошини „пай“; є це рід солодкого пляска з крихлого тіста наповненого яблучком, або я індюком мармеладом.

ОСИП СТЕФАНОВИЧ

РАНИШЕ РОМАН ЗУБИК

Львів, вул. Галицька ч. 16.

КОВДРИ, КОЦИ І ПОЛОТНА.

Церковне „западництво“.

(З нагоди статей д-ра С. Томашівського п. н. „Церковна унія й українська національна ідея“, опублікованих у „Новій Зорі“.)

(Стаття надіслана.)

У нас дуже часто буває так, що давно актуальні на заході справи, актуальні перед 20-ти або й 30-ти літами, в нас нагло „відкривають“ і подають до вірування як щось нове, а то й як щось обновлююче та спасення. Так є і зі статтями п. д-ра С. Томашівського, опублікованими недавно на сторінках „Нової Зорі“ п. н. „Церковна унія й українська національна ідея“. З них виходить, що автор не дуже визнається в тому, які теперішні шляхи розвитку католицького життя на Заході.

Видно, що автор не чував про літургічну акцію, яку широко розвинули оо. Бенедиктинці та інші чини, світське духовенство і навіть міряни. — акцію, яку благословили всі папи від Пія Х. починаючи. Її завданням є відновлення в християнській суспільності заходу всіх старинних проявів літургічного життя так, щоб народна побожність як і ціле морально-аскетичне життя звернулося до своїх давніх джерел. Щоби те, що колись було криницею і джерелом живої води для минулих поколінь, стало тепер знову засобом пробудження і оживлення парчої та активної віри між католиками.

Автор, здається, не чув про те, що теперішня католицька богословія, а радше богословський рух за радою і благословенням римських папів звертається щораз більше і більше до автентичної, обновлюваної тепер схоластики (з XIII в.) св. Томи з Аквіну з одної сторони — та до старинних, патристичних думок — до думок св. Отців наших, учителів старинної церкви — з другої сторони.

Далі п. д-р Томашівський мабуть не хоче розуміти, що під впливом відродження католицької науки, її духа, перших віків, під впливом любови до передренесансових християнських ачаїв і католицького духа з часів передрефор-

мацією, як також під впливом кращого зроуміння самої істинної правди нашої вселенської церкви — почався на заході величезний рух до пізнання старинного католицизму — з тих часів, коли то церква була не тільки суспільно, але й географічно одною. Та давня єдність витворила загальні цінності, які були спільні для всіх католиків. Ті цінності є спільні не тільки під оглядом матеріальної єдності, але й під оглядом рівнорядної подібності. Цей рух почався вже за папи Пія IX., який дуже любив українців і якому з вільності поставлено пам'ятник в церкві св. Юра у Львові. Цей рух розвивався від тоді під проводом римських вселенських архієпископів. Ми бачимо, як великим покровителем цього руху був папа Лев XIII. Папа Пій X. першим від довгих літ — впровадив відправу східного богослужіння у св. Петрі, та особисто брав у ньому участь, відчитуючи деякі літургічні молитви по грецьки. Папа Бенедикт XV. утворив окрему римську конгрегацію для справ східної церкви. Таким чином папа підкреслює, що східна церква творить одну з дуже важних ділянок його пастирських обов'язків. Вагу цієї справи особливо підніс ще й тим, що сам став на її чолі. Щож до папи Пія XI., то кожний знає, як він дуже інтересувався всім тим, що зв'язане зі сходом. Видно це добре з його енциклік про св. Йосафата та про схід, видно це на орієнтальному інституті та на загальному поширенні думки про схід на заході. Знаємо також з добре поінформованих джерел, що в цій акції віграв дуже поважну роль Митрополит Кар Андрей.

За Льва XIII. найбільше може відчув і зроумів практичний зміст та потребу того руху великий святий, африканський кардинал Лявіжері, який, будучи на палестинському Львівському синоді, заложивши ним такі білим отям створити мельхійську семінарію в Брусселі, в якій все мало бути по східно-католицьки.

В короткій газетній статті не можна представити всього того, що діється в тія злизи на Заході, тобто не можна змалювати повного образу теперішнього східного руху між католиками на Заході.

Та певним є, що цей східний рух опирається

В Америці церква відділена від держави. Нема ніякого примусу щодо релігії, щодо податку на удержання церкви, а в школі навіть на бажання батьків не вільно вчити дітей релігії. Можна би думати, що це свідчить про велику безбожність американців. Однак в дійсності є зовсім інакше. Вони мають цілу масу релігійних товариств. Кожне місто має багато всяких церков, а при них різного рода виховних заведень. Американці у великій частині побожні й виконують релігійні практики, приймають церковні уряди, а високо поважають вчені ходять у неділю в тацю за збіркою по церкві. Вібля в них це найбільш поширена книжка, яку найдете в кожному домі й кожній готельній кімнаті. Американці незвичайно толерантні. Тільки через ту велику терпимість можна собі пояснити подруга в найрізноманітніших релігійних комбінаціях.

Оповідав мені один священик, що його парохіянка вийшла заміж за атеїста. Але при цьому вона дуже побожна й виконує релігійні практики. Священик при нагоді познайомився з мужем тої парохіянки і в розмові запитав його, чи нема в них суперечок з приводу релігійних ріжниць. А він на те: „А чогож би? За 55 літ помиття ще не було з тої причини суперечки. Цей П. бізнес“. Навіть переїздячі актори мають свої окремі церкви в Нью-Йорку й Шикаго, де для них правиться богослужіння в 3. годині ранку. Американського президента Куліджа, а тепер Гувера часто фотографують при вході до церкви, або при виході. Навіть ті актори, що майже гої танцюють на сцені, уважають свою нагоду за спосіб заробітку, а після вистави їдуть до церкви де й сповідаються.

Немов персоналіфікацією Америки, так сказатиб „сконденсованою“ Америкою — це Нью-Йорк. Тепер це 11 мільйонів місто, а 300 років тому по найкращій частині міста, острові Мангеттені гуляли індіанці, від яких купили цей острів голлячи за 24 долари й заложили там місто Новий Амстердам. Коли східно-американські колонії відпали від Нідерландів і Швеції, а об'їзла їх Англія, то в р. 1674 англійський король, Кароль II. назвав Новий Амстердам у честь свого брата, герцога в Йорку, Нью-Йорк. Така історія асоцію кожного американського міста.

Ще не минуло 100 років, коли Шикаго мало 15 родів, а сьогодні має поверх 4.000.000 мешканців. Великим людським асумілямом можна би вважати вже одно те, що за несповних 100 років звели на одно місце таку велику масу каміня, цегли та іншого матеріалу, з якого збудували місто.

Кольосальні будівлі, палати, широкі знаменито бруковані довжезні вулиці (Бродвей), а яких і під якими відбувається божевільний рух, найбільший в Америці університет, найбільший музей, головокружна торгівля, безліч фабрик, море різноманітного світла, що робить а ночі день, — це в найглубіших рисах поняття Нью-Йорку. В європейських містах вибувають зомом будівель на перший плян церкви, а Нью-Йорку-ж банки й купецькі будівлі, а високі, гострі вежі церков, що намагаються вирости в небо, викликають спочуття до своєї немочі та безуспішної претенсії. Великі пам'ятники генералів з вивольної війни, що на конях чи без них поставили на високих стовпах або постаментях, в кожному європейському місті могли бути привагою, та тут виглядають просто смішними, як диточі оздобні жовнірки.

Хмара авт та автобусів плигає довгими вулицями, різнобарвні „стриткари“ (трамваї) сувають середню вулицю, поклад ними на залізному руштованні чотироторова залізнична залізниця з дерев'яними стадіями над вулицею, а під землею рухливе життя докола чотироторової підземельної залізниці. На дворі а під землею поїзд за поїздом, льокальний та експресивний, перевозять цілі маси народу в одного кінця на другий. Величезнік прегарні мости, підводні тунелі поїзд Годсон та Іст Рівер дучуть головний острів з другим та з містом Джерсей Сіті вже в іншому стейті. Не даром то наші земляки уважають Нью-Йорк за Америку. Моюмо аналогічному зам'ятив у розмові один земляк: „коли а ше був там, в Америці“... „Або-ж ви тепер не в Америці“, питає мій аналогійний адіювант. „Но, відповіла земляк, там, у Нью-Йорку. Там Америка“.

(Продовження буде.)

М. Галушинський. Тимі поминками закінчили фактично щорічну діяльність українські культурно-освітні установи в Кракові.

Не від речі буде тут згадати про найбільшу бодячку нашого громадянського життя в Кракові. А саме, від хвилі оновлення читальні „Просвіти“ в 1922 р., ми тиняємося по чужих підвалах, найчастіше недоступних, темних, бо піддаємося вигадливості відступати краді локалі українським товариствам. Іноді буває таке, що заклади незалежних від нас причини тратимо навіть таку нелибагаву домішку, не маючи повільно місце на сходинах. Тому виділі філії Т-ва „Просвіта“ в Кракові рішався купити на власність хочби невеликий дім, щоби втреті не бути залежним від неприхильних нам людей. Шляхом складок зібрано вже деяку кількість грошей, але до купни нам ще далеко. Може тому українське громадянство прийде нам із матеріальною поміччю і схоче причинитися до будови тривалої оселі українства на далекому заході, такої потрібної для оборони нашого духа. А ми маємо там ще й інші важні обов'язки, як прим. охорону тих 500 дорогих нам тлінних останків на краківському кладовищі. Ласкаві датки прохаємо слати на адресу члена виділу „Просвіта“ М. Новосільського, Краків, вул. Тополева (Topolewa). Дагор.

На господарські теми.

Праця над піднесенням тваринної продукції нашого села.

(Докінчення.)

Незалежно від того само населення мусить приступити до організування тваринної продукції при кружках „Сільського Господаря“ власними засобами. Далеко більше втрат має хліборобське населення через те, що веде годівлю сільсько-господарських тварин неорганізовано, як сама втрата гроша, який платять за піднесення тваринної продукції, а з чого не користає. Кожний видає на організування тваринної продукції повертається в розмірні короткі часі що найменше десятикратно.

Якщо ми будемо всьому приглядатися безчашно, то будемо чимраз більше віддалятися від спроможності поліпшення умов тваринної продукції і то тим більше, чим серйозніше будуть працювати чужі організації.

Чужі організації при допомозі державних засобів будуть втискатися і в наше село. Будуть насплати своїх інструкторів. Населення буде оплачувати тих інструкторів, а користі з цього як не мало так мати не буде. Правда користь є лише тоді, коли свої господарські справи порядкує само населення, агрутоване у своїх власних організаціях.

Досі „Сільський Господар“ розвинув ширшу діяльність в роготинній продукції. Щоби з тій самій мірі розвинути діяльність і в тваринній продукції, потрібно до цієї праці прикликати нових фахівців. Та тут на перешкоді стає нестача фондів на удержання тих фахівців. Ті фонди мусить достарчити само населення, згуртоване в кружках „Сільського Господаря“ та установи, що стоять близько тваринної продукції.

Є це найближчий час приступити до організації тваринної продукції. Вільним тільки від розвагу молочарський промисел. У всіх державах він сильно розвивається. Конкуренція стає чимраз тяжча. — В короткім часі наші молочарі не зможуть конкурувати з паровими молочарнями, які одинокі можуть дати продукт першої якості і аніжати кошти перерібки молока. Однак парова молочарня потребує все достаточної кількості молока, щоби дорожні машини були як слід використані. Потрібну кількість молока можна буде для молочарні заповнити тоді, коли в окрузі молочарні буде дійсно молочна худоба і якщо вона буде годувана так, що буде використана її повна продуктивність. Те все може дати тільки контроль молочності і її треба негайно заводити. Та це лише мала частина заходів у напрямі поліпшення й організації тваринної продукції.

Не менше важною як мол. рог. худоба справа є для сільського господарства ще й інші ділянки тваринної продукції напр. свинарство, вівчарство, птахівництво і т. д. — Все це нічого не налагодження й такої організації, щоби дійсно стало прибутковим. До кожної ділянки треба окремих фахівців і їх потрібно як найскорше поставити до праці.

Чим скорше це станеться, тим скорше дідемо до мети. Відкладання цієї справи на пізніше побільшує наші втрати у ділянці тваринної продукції. Ми крайних часів не діждемося. Навпаки, сьогодні ще багато ділянок тваринної продукції можемо захопити в наші руки. Якщо ми

КІНОТЕАТР „СТИЛЕВИЙ“

вул. Шашкевича ч. 5.

СЬОГОДНІ НАЙБІЛЬШИЙ СУПЕРШЛЕР „METRO GOLDWYN MAYER“ режисері Буховського, який демонстровано на закордонних екранах як агулову фільму. Могутня еротично-сенсация драма під заголовком „Кохання еспанки“ в год. роки May Mury i Loyd Nigge. Надпротрим. амер. комедія. Без огляду на великі кошти фільм ціна поржалі. Вільні білети крім урядових нежакі.

цього не зробимо, зроблять це інші нашим коштом, але і користі з цього будуть виключно їх. Найкращі заходи в напрямі піднесення тваринної продукції можуть бути звичені, коли не забезпечиться її перед стратами. Те забезпечення полягає у ветеринарній допомозі і допомозі на випадок загинів худоби в нагалих випадках.

Головною для остання допомога є дуже актуальна тому, що на основі міністеріального розпорядку з дня 31. І. 1929. (В. З. ч. 13.) можуть повити союзнами оглядом повити Ради ухвалити примусове забезпечення. Хто тільки трохи задумається в практичне переведення такого примусового забезпечення худоби, мусить призначити цілковиту незалежність його. Живий інвентар стало і в дуже короткім часі змінюється. Тут потрібно часті контроль здоров'я і вартості о-безпеченого живого інвентаря. Це буде вимагати великих коштів, тому премії будуть доволі високі. Їх буде стягнати примусово, тим самим способом, як податки і це замість полеміки, стане новим тягаром сільського населення.

Зовсім інакше представляється справа, як що її ведуть добровільні організації. Вільшу частину праці виконує управа безплатно і члени оплачують лише мінімальні коначні видатки. Діяльність добровільної організації обмежується до одного села або кількох сусідніх. В інтересі кожного члена є, щоби не було надужити з боку несвісних членів і при добровільній організації є найліпша взаємна контроль самих інтересованих членів. Все те забезпечує при мінімальних видатках користі для членів, не говорючи вже про виховуючий вплив добровільної організації на її членів. В краю знаходиться багато таких добровільних гуртків при кооперативах і кружках „Сільського Господаря“. Треба старатися, щоби ці гуртки чи відділи стали постійними секціями при кружках „Сільського Господаря“ і вели працю по одному плану. Створенням широкої власної самопомогі буде можна найкраще протиставитися заведенню примусового забезпечення.

Правда, все нараз годі зробити, але необхідно щось зробити. Добре почата дорога в одній ділянці вкаже дорогу до праці на інших ділянках. Так як в агротехнічній роботі працює вже цілий ряд агрономів, так і до зоотехнічної праці треба прикликати таку кількість фахівців, щоби при допомозі вже працюючих по повітах агрономів можна було обняти організацією всю тваринну продукцію. В тім напрямі повинен „Сільський Господар“ вжити повну підтримку самих своїх членів і споріднених інституцій як у достарчуванні засобів на удержання найкращого фахового персоналу, для ведення організаційної роботи в краю, так і в живій участі при переводженні планів праці на місцях. В початках потрібний деякий вклад, який з часом напевно повернеться. Не зробити того вкладу для організаційної праці було би дуже неекономічно і зі шкодою для сільського господарства нашого населення.

Инж. д-р М. Холевчук.

Димісія французького уряду.

Французький уряд подався до димісії. Причиною була справа зовсім другорядна, а саме визначення дебатів над закордонною політикою уряду на день 15. листопада, хоч уряд спротивився тому. За внесенням відділи 259 гол., проти внесення 277. Після обурювання голосів міністри з Бріаном вийшли зі сали, що на всіх зробило сильне враження. Коли на лавках крайньої лінії почувся глумливий сміх, один із центр. послів впернув увагу, що нема з чого сміятися, вона не викликала ніякого спротиву. Нема сумніву, що повертати кабінет буде трудно. Більшість, що повила кабінет, є не лише приналежкою більшістю, але й вистарчала, щоби могла претендувати до створення кабінету та заступати більшість, яка від 1928 р. піддержувала постійно уряд Поанкаре, а пізніше Бріана.

Вечером Бріан із товаришами прийшов до Елізетської палати, щоби вручити президентові Думергові димісію цілого кабінету. Президент Думерг прийняв димісію кабінету Бріана і дня 23. жовтня піднялися наради з провідниками партій.

Зміни в львів. грод. старостві.

Зачувати, що на днях наступлять зміни в львівському гродському старостві. І так: референт публічної безпеки Вагнер буде перенесений до президентського відділу в воєводства, а його реферат одержить Бехметюк. Пресового референта Рукака перенесуть до Любачева як заступника старости, крім того перенесуть до одного із старост радн. Галенського. До львівського гродського староства перенесуть із Жовкві

реферера д-ра Вишатицького, який одержить пресовий реферат.

Мін. Пристор у Перемишлі та Львові.

Дня 22. жовтня веч. приїхав до Перемишля та Львова міністр праці й сусп. опіки поля. Пристор. З ним їдуть дир. департаменту Шубартовський, директор гол. уряду забезпечень Гетель і особистий секретар ротм. Любенський. Мін. Пристор буде 23. жовтня в Перемишлі, а 24-го у Львові та доструватиме підчинені йому інституції.

Крадіж в італ. амбасаді.

„Фос. Цтг.“ повідомляє, що італійський амбасадор у Берліні гр. Альдоранді Марашоті поїде на відпустку, з якої вже не вернеться на це становище. Рівночасно з амбасадором відкликати дотеперішнього рад. амбасаді Роко та трьох лег. секретарів. Відликання це, як кажуть, є наслідком деяких тех.-адм. непорозумінь між берлінською амбасадой й центр. італ. інстанціями. Як наслідника на становище амбасадора називають дотеперішнього італ. амбасадора в Москві д-р Черуті. Соп. „Форверге“ лише, що причина відликання амбасадора є в зв'язі з невислешеною досі продажем в іт. амбасаді тайного шифрового ключа.

Вальдемарас готовить держ. переворот?

АВС. повідомляє з Риги, нібито старшина 2. п. п. в Шавлях зажадали від през. Сметані повороту Вальдемараса до чинної служби. У Ковні є прихильний Вальдемарасові дивізіон панц. авт. і лет. парк.

Акад. сенат ковенського університету відкинув Вальдемарасову просьбу у справі повороту на проф. катедру.

Кроваве віче НД.

Дня 22. жовтня на пос. вічу НД. у Львові при вул. Зіморонича промовляв голова клубу проф. Рибарський на тему політ. положення. Гурток із 30 осіб демонстрував проти промови. Прийшло до кровавої білки, який кілька зробила поліція. Акад. Врубель зголосився на риз. стадію з 2. цм. раною на голові.

3 життя наших установ.

Загальні збори Української Видавничої Спілки.

В неділю, 20. жовтня в 11. годині ранку відбулися в сали засідань Т-ва „Просвіта“ звичайні загальні збори кооператива з обм. пор. у Львові п. н. „Українська Видавничка Спілка“.

Збори відкрив заступник голови Надзірної Ради проф. д-р І. Раковський. Заїт з діяльності зможив член управи дир. Осип Наароцький. Українська Видавничка Спілка, що виявляла перед війною велику й різномірну видавничу діяльність, не могла її розвинути в таких самих розмірах по війні наслідком нестачі відповідного капіталу. Спілка відновила тільки видавничий журнал „Літературно-Науковий Вістник“. Спершу видавання журналу йшло важко, але останніми літами вже виплачувалося. Цього року було у видавничій 180 золотих чистого зиску, який у цілості збори приділили до резервового фонду. Заїт прийняли збори до відома. На внесення контрольної комісії уділено Управі абсолютотію.

З черги прийшла на порядок точка перевибору Надзірної Ради. По п'ятихвилювній перерві збори вибрали на внесення посла О. Луцького таких членів Надз. Ради: сен. М. Галушинського, головою; Ю. Полянського, заступником головою; В. Дорошенка, секретарем; д-ра М. Бурачинського і Мих. Корчинського, членами Ради. Заступниками вибрані: д-р Шуровський і д-р Макарушка.

По виборах провід зборів обняв сен. М. Галушинський. До слова прийшов пос. Луцький і висловив на адресу Надзірної Ради побажання, щоби вона подбала разом з дирекцією про витворення сприятливої та прихильної атмосфери біля Літературно-Наукового Вістника. Потім п. Матчак висловив на адресу Надз. Ради побажання, щоби вона підготувала скоро надзвичайні загальні збори для зміни статуту в напрямі піднесення висоти вкладки, бо дотеперішній (6 зол.) є в такому видавничій анахронізмом. Збори на тім і закінчилися.

Надзирна Рада відбула зараз же по зборах засідання, на якому директорами спілки іменувала: пл. О. Наароцького і Постоложа, а їх заступником п. Л. Лепного.

Cai H.

И. Г. Соловьев, М. Н. Павлин, В. И. Бондарев